

Zuzanna Sobieraj

„Pomnik ten narodowy usposobionym został do przetrwania wieków”. Komitet Odbudowy Zamku Krakowskiego w Wolnym Mieście Krakowie i Jego Okręgu (1830-1836).

Przedmiotem niniejszej dysertacji jest działalność Komitetu Odbudowy Zamku Krakowskiego powołanego przez Senat Rządzący Wolnego, Niepodległego i Ściśle Neutralnego Miasta Krakowa z jego Okręgiem 11 maja 1830 r. Komitet, którego pracami kierował w zastępstwie pierwszego, jedynie nominalnego prezesa hrabiego Artura Potockiego, Maciej Rembowski, a następnie generał Franciszek Paszkowski, nie został nigdy formalnie rozwiązany, jego aktywność zmalała jednak w roku 1833, a z roku 1836 pochodzą ostatnie jego dokumenty.

Najważniejszym zadaniem gremium była organizacja dobrowolnej składki na rzecz odbudowy zrujnowanej siedziby królów polskich na Wzgórzu Wawelskim wśród Polaków zamieszkujących we wszystkich prowincjach dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Komitet miał również czuwać nad zebranymi środkami oraz samym dziełem renowacji. W tym celu zawarty został kontrakt z włoskim architektem, Franciszkiem Marią Lancim, który, jako budowniczy Komitetu, przygotować miał plany przebudowy oraz nadzorować podejmowane na zamku prace.

W pracy zarysowano szerszy kontekst, w którym odczytywać należy inicjatywy na rzecz ochrony tak ważnego zabytku oraz symbolu polskości jakim był, i nadal jest, zamek krakowski. Szczególne znaczenie miały wawelskie pogrzeby księcia Józefa Poniatowskiego oraz Tadeusza Kościuszki wzmacniające znaczenie Wawelu jako narodowego mauzoleum.

Dokładnie przeanalizowano skład i współpracowników, funkcjonowanie oraz organizację Komitetu z zaznaczeniem jego miejsca w porządku ustrojowym Rzeczypospolitej Krakowskiej. W pracy omówiona została akcja zbierania funduszy, dokonano również bilansu finansów Komitetu. Zaprezentowanie projektów przygotowanych przez Lanciego oraz podsumowanie prac, które rzeczywiście na zamku pod auspicjami Komitetu zrealizowano stały się punktem wyjścia do oceny Komitetu, którego namacalne osiągnięcia były niewielkie. Podjęciu szerzej zakrojonych działań przeszkodził wybuch powstania listopadowego, które ograniczyło i utrudniło zbieranie składek.

Katowice, 30.06.2015 r.